

Omistusmuotona yhteismetsä

Mikä on yhteismetsä?

- Yksi metsäomaisuuden omistusmuoto mm. yhtymien ja yhteisömuotoisen (Ay, Ky, Oy) omistuksen rinnalla
- Yhteismetsät ovat verotuksellisesti itsenäisiä, metsätiloista perustettuja yhteisiä (vaan ei välttämättä yhtenäisiä) metsäalueita. Yhteismetsän voi perustaa yksinkin yhdistämällä eri metsätilat.
- Suosio on kasvanut vuoden 2003 lakiuudistuksen jälkeen: nykyään perustetaan 15–25 yhteismetsää vuodessa¹
- Yhteismetsien koko vaihtelee 5 ja 90 000 hehtaarin välillä, suurimmat sijaitsevat Pohjois-Suomessa²

Yhteismetsän osakaskunta päättää mitä asioita yhteismetsä kestävässä metsätaloudessaan painottaa. Taludellinen, sosiaalinen ja ekologinen kestävyys voivat kulkea myös rinnakkain.

Mitä yhteismetsä tekee?

- Yhteismetsä harjoittaa kestäväää metsätaloutta metsäsuunnitelman mukaisesti. Ohessa se voi harjoittaa vaikka pellonvuokrausta, mikäli siitä ei muodostu merkittävää osaa liikevaihdosta.
- Omistajat muodostavat osakaskunnan, joka hallinnoi yhteismetsän toimintaa. Osakaskunnan ensimmäisessä kokouksessa päätehtään ohjesäännöistä ja valitaan hoitokunta tai toimitsija huolehtimaan yhteismetsän käytännön toimista, kuten metsäomaisuuden hoitamisesta.
- Osakkaalla on äänioikeus omistamansa yhteismetsäosuuden mukaan. Osuusluvut ilmoitetaan kokonaislukuina, sadas-, tuhannes- tai miljoonasosina.
- Varsinaisia kokouksia yhteismetsälaki velvoittaa pitämään ainakin kerran vuodessa
- Toimintaa säätelee yhteismetsälaki (käyttö ja hallinto), kiinteistönmuodostamislaki (kiinteistötoimitukset) ja metsälaki (hoito ja käyttö) sekä osakkaiden vahvistama ohjesääntö³
- Osakaskunta määrää mitä asioita metsänhoidossa haluaa painottaa. On yhteismetsiä, jotka hoitavat metsiä jatkuvan kasvatuksen periaatteella ja metsän virkistyskäytölle ja monimuotoisuuden säilymiselle annetaan erityistä painoarvoa⁴.

Miten yhteismetsän osakkaaksi?

- Nykyään perustettavista yhteismetsistä valtaosa on suvun tai perheen metsistä perustettuja¹
- Oman yhteismetsän perustamisen vaihtoehtona on liittää metsätilansa (tai osan siitä) jo olemassa olevaan yhteismetsään, ostaa osuuksia sijoittajien yhteismetsistä tai sijoittaa yhteismetsän uusiin metsähankintoihin⁴
- Alueellisia yhteismetsiä on perustettu yhteistyötä koordinoivien organisaatioiden, esim. metsänhoitoyhdistyksen avustuksella¹

Millaisissa tilanteissa kannattaa perustaa?

- Halutaan pitää metsätila yhtenäisenä esim. perinnönjaon tai sukupolvenvaihdon yhteydessä ja suvun hallussa¹
- Halutaan tehdä tasapuolinen metsäomaisuuden perinnönjako tai perinnönsaajat asuvat kaukana tilasta
- Metsätilan hoidon laatu halutaan pitää laadultaan hyvänä ja toiminta aktiivisena, kun tarvittavat resurssit itseltä puuttuvat
- Veroaste on alhaisempi kuin yksityisellä metsänomistajalla⁵
- Isompaan yhteismetsäkokonaisuuteen liitetty pieni metsätila nauttii suuren metsätilan etuja keskitetyn hallinnon ja yhteishankintojen (lannoitus, metsänhoitotyöt) kautta
- Yhteismetsän koolle ei ole asetettu rajoja, mutta vuotuisten hallinnollisten kulujen takia tulee metsäomaisuuden olla riittävän suuri, jotta siitä saadaan säännöllisesti puukauppatuloja. Muutamiin asiantuntijoiden mukaan 100 hehtaaria olisi riittävä koko², mutta mm. kuvioiden kehitysluokkajakaumalla ja puiden vuotuisella kasvulla on oma osuutensa riittävää kokoa määritettäessä.

Miten yhteismetsä perustetaan?

- Yhteismetsä tulee ajatella pysyvänä ratkaisuna, koska sen purkaminen on vaikeaa. Ennen päätöstä kannattaa punnita vaihtoehtoja eri omistusmuotojen välillä.
- Laaditaan osakastilojen omistajien välinen perustamissopimus, johon määritellään mm. osuudet ja niiden määräytymisperusteet (kuten kokonaisarvoperiaate, jolloin kiinteistön arvo vastaa käytännössä markkina -arvoa)
- Muotoillaan ohjesääntöluonnos, johon kuvataan lakisääteisten asioiden lisäksi mm. yhteismetsän toiminnan erityispiirteet
- Haetaan muodostamistoimitusta Maanmittauslaitokselta
- Ensimmäinen virallinen kokous, jonka jälkeen ilmoitus Suomen metsäkeskuksen pitämään yhteismetsärekisteriin³

Hyvä tietää

- Yhteismetsän perustamistoimitus on maksuton
- Varainsiirto- ja luovutusvoittoveroa ei peritä¹
- Ohjesäännöissä määrätään yhteisen metsäalueen käytöstä tarkkaan mm. polttopuiden ottamisesta ja metsästyksen harjoittamisesta alueella. Asioista päätetään yhteisesti, äänivallan riippuessa osuuden koosta⁵.
- Yhteismetsä saa Kembra-tukea, jos sen pääasiallinen tarkoitus on metsätalouden harjoittaminen, ja mukana on vain luonnollisia henkilöitä. Uusille yhteismetsille tuen myöntämisehtona on, että yhteismetsän ja yhteisen alueen osuuksista vähintään puolet on luonnollisilla henkilöillä⁶.

Mistä lisätietoa?

- Jos haluat liittää omat tilasi jo olemassa olevaan yhteismetsään tai sijoittaa siihen, ota suoraan yhteyttä esim. kyseisen yhteismetsän hoitokunnan puheenjohtajaan
- Metsäkeskuksesta, joka mm. pitää yllä yhteismetsärekisteriä ja valvoo yhteismetsälain noudattamista⁷
- Maanmittauslaitoksesta, joka esim. suorittaa yhteismetsän muodostamistoimituksen³
- Osa metsänhoitoyhdistyksistä ja metsäpalveluyrityksistä tarjoaa apua aloitukseen tai vastaa kysymyksiin¹

Lähteet:

1. Havia, P. 2016. Näin perustat yhteismetsän. Metsälehti Makasiini 7.
2. Kauppi, A. 2016. 100 hehtaaria riittää kannattavaan yhteismetsään. Suomen metsäyhdistyksen artikkeli. Muokattu 3.3.2016. Viitattu 10.11.2016. <http://www.smy.fi/artikkeli/100-hehtaaria-riittaa-kannattavaan-yhteismetsaan/>.
3. Havia, P. 2012. Yhteismetsä. Helsinki: Metsäkustannus.
4. Luonto- ja virkistysarvot. N.d. Yhteismetsä Tuohen verkkosivut. Viitattu 10.11.2016. <http://yhteismetsatuohi.fi/luonto-ja-virkistys-2/>.
5. Lappalainen, E. 2014. Yhteismetsä – tulevaisuuden metsäomistusta. Suomen metsäkeskuksen diasarja. Muokattu 16.8.2016. Viitattu 10.11.2016. <http://www.metsakeskus.fi/sites/default/files/yhteismets-2014.pdf>.
6. Kemera-tuet. N.d. Metsäkeskuksen Viitattu 10.11.2016. <http://www.metsakeskus.fi/kemera-tuet#.WCP13CQdaFo>.
7. Mulari, J. 2016. Yhteismetsässä pelataan sovittujen sääntöjen mukaisesti. Asiantuntija-kirjoitus metsäkeskuksen verkkosivuilla. Muokattu 11.4.2016. Viitattu 10.11.2016. <http://www.metsakeskus.fi/blogi/jarmo-mulari-yhteismetsassa-pelataan-sovittujen-saantojen-mukaisesti#.WB8xMCQdaFo>.

Teksti: Eija Partanen & Arto Riihinen

Kuvat: Eija Partanen

Tämän omatoimisen ja aktiivisen metsänomistajan infokortin on koostanut Jyväskylän ammattikorkeakoulu osana NEEFO "Network for Educated European Forest Owners" -hanketta, jota on osarahoittanut EU:n Erasmus+ -ohjelma (Agreement No.2015-1-LV01-KA204-013437). Lisätietoa hankkeesta sekä lisää infokortteja löydät Internet-osoitteesta: jamk.fi/infokortit.

